

การศึกษาสภาพการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของอาชีพชาวนา กรณีศึกษา: ชาวนา บ้านพงษ์ศรี หมู่ที่ ๖ ตำบลคลองขนาк อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง

A Study of the Changes in Economic Condition of Rice Farmers: Case Study of Rice Farmers in Banpongsri Moo6 Khlong Khanak, Wisetchaichan District, Angthong Province, Thailand

นางสาวเพียงจิต ตันติจรัสโรตม¹ นางสาวปิยวรรณ ขาวพุ่ม²

¹สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต โทรศัพท์ ๐๘๒-๔๒๑-๐-๒๒๒
อีเมล piangjit.t@pkru.ac.th

²สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
โทรศัพท์ ๐๘๙-๕๙๕-๙๕๑๘ อีเมล piyawan.a@pkru.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจของอาชีพชาวนาในด้านต่างๆดังต่อไปนี้ ปัจจัยการปลูกข้าว กระบวนการผลิตและจำหน่ายข้าว สภาพเศรษฐกิจครัวเรือนของชาวนา ปัจจัยที่ส่งเสริมอาชีพการทำนา ปัญหา อุปสรรคและแนวทางแก้ไขในการทำนาข้าว ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในสังคมไทยและการเปลี่ยนแปลงในหมู่บ้านด้านต่างๆที่มีต่อผู้ประกอบการอาชีพทำนา งานวิจัยชิ้นนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาข้อมูลจากเอกสาร เก็บข้อมูลโดยแบบสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ ซึ่งได้กำหนดประเด็นคำถามตามขอบเขตเนื้อหาการศึกษา และแบบสังเกตการมีส่วนร่วมในการสนทนากลุ่ม เพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ แล้วจึงรวบรวม วิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจของอาชีพชาวนาในด้านต่างๆพบว่า ด้านกระบวนการผลิตข้าวเริ่มตั้งแต่การจัดหาที่ดินนา โดยมีที่นาตนเอง ที่นาเช่า ที่นามรดกตกทอด การเตรียมแปลงโดยการไถหว่าน มีการปรับเปลี่ยนจากการใช้แรงงานคนเป็นเครื่องจักรกล มีการใช้ปุ๋ยเคมี ใช้ยาปราบศัตรูพืช ใช้สารเคมีบำรุงดินข้าว การเก็บเกี่ยวแรงงานคนที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นการจ้างแรงงาน การจำหน่าย มีการติดต่อพ่อค้าคนกลาง ด้านปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพเศรษฐกิจของชาวนาที่สำคัญ ได้แก่ ที่ดินและแหล่งน้ำ วิธีการทำนา เงินทุน นโยบายของรัฐ และวิถีการดำเนินชีวิต ด้านสภาพเศรษฐกิจของชาวนา ชาวนามีรายได้ไม่มากนัก เนื่องจากมีต้นทุนการผลิตสูง ราคาข้าวตกต่ำ รายได้จึงเพียงพอต่อการดำรงชีพเท่านั้น อีกทั้งการออมก็เป็นการออมในกลุ่มหมู่บ้าน ภาวะหนี้สินเกิดจากการกู้เงินมาลงทุนทำนา แต่บางครั้งเกิดภัยธรรมชาติทำให้ผลผลิตเสียหาย แหล่งเงินทุนได้แก่ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สหกรณ์การเกษตร และเงินกู้กองทุนหมู่บ้าน ด้านปัจจัยที่ส่งเสริมอาชีพการทำนา ต้องสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กรชาวนาและส่งเสริมความรู้ความสนใจในอาชีพการทำนา ทำให้อาชีพการทำนาเป็นที่ยอมรับและมีศักดิ์ศรี ด้านปัญหาการทำนา ได้แก่ แหล่งน้ำและการจัดการแหล่งน้ำ ภัยธรรมชาติ พันธุ์ข้าวไม่เป็นคุณภาพ กลไกราคาข้าว นโยบายของรัฐบาล การขนส่งสินค้า ดินเสื่อมสภาพ ปัญหาสุขภาพของชาวนา นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและเศรษฐกิจ ทำให้ชาวนาส่วนใหญ่มีการขายที่ดินให้นายทุนเพื่อส่งลูกหลานเข้าศึกษาเพื่อบรรจุเป็นข้าราชการ หรือเพื่อไปลงทุนประกอบธุรกิจหรือประกอบอาชีพอื่น

คำสำคัญ: ชาวนา การทำนา สภาพเศรษฐกิจของชาวนา

Abstract

This research aims to study the economic condition of the rice farmers such as rice farming factor, rice production and distribution, rice farmer's economic condition, factors that persuaded to do rice farming, problems and solutions in rice farming. The cultural and economic changes that occur in Thai society and the changes in the villages that affect the rice farming profession. This research is a qualitative research by studying the document. Data was collected by informal interview. The question is based on the content of the study. Observation of participation in group discussions are used. Then analyzing data, and conclusion.

The results of this study showed that: The process of rice production starts from the supply of land, like own land or rented land. Preparation of plowing by sowing, the manual labor was replaced by mechanical using. Chemical fertilizer, pesticides rice was used. Most of the harvest labor were hired. Factors that effected the economic condition of rice farming include land, water resources, financing, government policies and lifestyle. The economic condition of rice farmers are: the income are not enough, because of the high cost of production but rice price is low. So the income is only enough for living. Savings is just a savings in the village finance funding. There are a lot of debt from the loan for investing in farming. But sometimes a natural disaster causes damage the production. Source of funds are: Bank for Agriculture and Agricultural, Agricultural cooperative and village finance funding. The factors that persuaded or promoted the people do rice farming by strengthening the rice farmer organization, giving agricultural information acceptance of rice farming career. The problems of rice farming are water resources and water management, natural disaster, soil degradation, rice farmer's health problems. In addition, according to cultural and economic changes. Most farmers sold their land to the capitalist for their children education to be a civil servant, business investment or do the other occupations.

Key words: Rice farmers, Rice farming, rice farmer's economic condition

๑. บทนำ

ชาวนาบ้านพงษ์ศรี หมู่ที่ ๖ ตำบลคลองขนาก อำเภอบางขัน จังหวัดตรัง เป็นชุมชนที่มีการทำนา มาตั้งแต่สมัยโบราณ โดยดั้งเดิมมีการใช้แรงงานสัตว์ วัว ควาย ในการไถนา ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันชาวนาบ้านพงษ์ศรีทำนาเป็นอาชีพหลักเพื่อยังชีพในครัวเรือนและเพื่อจำหน่ายเพียงเล็กน้อย ซึ่งมีความแตกต่างจากหมู่บ้านอื่นที่มีการเปลี่ยนการทำนาประกอบอาชีพอื่น เช่น การทำไร่อ้อย ทำสวน แต่ชาวนาบ้านพงษ์ศรี ไม่มีการเปลี่ยนอาชีพ ยังคงอาชีพทำนาตามแบบบรรพบุรุษ มีเพียงการปรับเปลี่ยนวิธีการทำนาตามยุคสมัย และเทคโนโลยีที่พัฒนา จากการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคมปัจจุบัน ทำให้ชาวนามุ่งเน้นการปลูกข้าวเพื่อจำหน่าย เน้นให้ได้ผลผลิต

จำนวนมาก โดยอำเภอวิเศษชัยชาญมีเนื้อที่เพาะปลูก เนื้อที่เก็บเกี่ยว ผลผลิตต่อไร่เป็นจำนวนมากที่สุดของจังหวัดอ่างทอง (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, ๒๕๖๐) ซึ่งลักษณะการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจของชาวนาเปลี่ยนแปลงไปเป็นเชิงพาณิชย์ คือ ผลิตเพื่อขาย ภายใต้อิทธิพลของกลไกทุนนิยม คือ ต้องนำสินค้าที่ผลิตได้ไปขาย เพื่อที่จะได้เงินมาซื้อปัจจัยในการดำรงชีวิต และในการขายสินค้านั้น ผู้ผลิตเหล่านี้ไม่มีอำนาจที่จะไปกำหนดกฎเกณฑ์ภาวะของตลาด และโดยทั่วไปชาวนามักจะตกเป็นฝ่ายเสียเปรียบต่อพ่อค้าและนายทุนเสมอ ทั้งที่การทำนาข้าวมีการลงทุนทุกขั้นตอน มีการจ้างแรงงาน และยังต้องใช้เทคโนโลยีทันสมัยในการผลิต เช่น เครื่องจักรกลปุ๋ยเคมี ยาฆ่าแมลง เนื่องจากดินเมื่อมีการเพาะปลูกอย่างต่อเนื่องจะทำให้ธาตุอาหารในดินลดน้อยลง ไม่เพียงพอที่จะทำให้ข้าวเจริญเติบโตได้ดี ในขณะที่รายจ่ายทั้งในด้านการใช้เพื่อการเพาะปลูกและรายจ่ายในครัวเรือนเพิ่มสูงขึ้นตามการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ แต่ผลผลิตของชาวนากลับมีราคาคงที่หรือเพิ่มขึ้นแต่ไม่เป็นไปอย่างเหมาะสมกับรายจ่าย หากเกษตรกรที่มีอาชีพทำนาได้มีรายได้ที่เหมาะสมกับรายจ่าย มีหลักประกันที่มั่นคง โดยสามารถพึ่งตนเองได้น่าจะทำให้คุณภาพชีวิตของชาวนาดีขึ้น โดยเริ่มมีการสนับสนุนเชิงนโยบายการเกษตรของรัฐบาลในการประกันราคาการรับซื้อข้าวหรือการรับจำนำข้าวทำให้ผลผลิตราคาไม่ตกต่ำ และมีการช่วยเหลือหากมีภัยธรรมชาติเกิดขึ้นและทำความเสียหายแก่ชาวนาในบางครั้ง

ชาวนาในบ้านพงษ์ศรี หมู่ที่ ๖ ตำบลคลองขนก อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง มีการปรับตัวให้เข้ากับกระแสบริโภคนิยมปัจจุบัน การปรับตัวของชาวนาให้เข้ากับบริบททางสังคม โดยให้ลูกหลานประกอบอาชีพอื่นๆ เนื่องจากได้รับการยอมรับจากสังคม และเป็นงานที่ไม่มีความยากลำบากในการใช้ชีวิต การปรับตัวของชาวนาด้านเศรษฐกิจ แม้การทำนาในปัจจุบันมีเครื่องทุ่นแรงเป็นส่วนใหญ่ การทำนาจึงสะดวกสบายมากขึ้น ไม่ต้องเหนื่อยทั้งวันเหมือนในอดีต เพียงแค่ดูแลวันละ ๓ - ๖ ชั่วโมง เพราะมีการจ้างทุกขั้นตอนของการทำนา เช่น การไถ หว่าน ฉีดยาฆ่าแมลง ชาวนาได้เรียนรู้ที่จะเปลี่ยนพฤติกรรมในการทำเกษตรแบบใหม่ โดยการใช้ทั้งปุ๋ยในการผลิต ซึ่งการเรียนรู้เหล่านี้เกิดจากการติดตามข่าวสารและการให้ความรู้จากหน่วยงานภาคต่างๆ ของรัฐที่มีฝึกอบรมให้เพื่อให้ได้ความรู้ใหม่ที่เหมาะสมกับการดำเนินชีวิตของตนเอง และสามารถพึ่งพาตนเองได้ จากปัญหาที่เกิดขึ้นกับอาชีพการทำนาของชาวนา

ข้าวกับสังคมไทยมีคุณค่ามากกว่าการเป็นเพียงอาหารของทุกคน แต่เป็นความสำคัญเชิงวัฒนธรรมของวิถีชีวิต แต่เมื่อข้าวมีการเปลี่ยนแปลงเชิงคุณค่าสู่มิติเศรษฐกิจ ซึ่งข้าวเป็นสินค้าส่งออกสำคัญอันดับ ๑ ของประเทศไทย แต่ชีวิตของชาวนาผู้ปลูกข้าวกลับยากลำบากมากขึ้นกว่าในอดีต ความมั่นคงทางอาหารหายไป จากที่เคยมีข้าวมีปลากิน มาเป็นซื้อข้าวซื้อปลากิน หนี้สินเพิ่มพูน ปรากฏการณ์ที่ดินหลุมมือชาวนาไปเป็นของนายทุนและองค์กรให้กู้สินเชื่อนี้ในระบบทั้งหลายมิให้เห็นได้ไม่ยาก ศักดิ์ศรีชาวนาซึ่งเป็นผู้ผลิตอาหารของสังคมสันถลอน เห็นได้จากชาวนาส่วนใหญ่ไม่อยากให้ลูกหลานตนเองมีอาชีพเป็นชาวนา เพราะความเหนื่อยยากและหมดหวังในชีวิตชาวนาที่ประสบอยู่เป็นแรงขับให้ชาวนาปัจจุบันกู้หนี้ยืมสินส่งลูกหลานเรียนเพียงหวังให้เป็นเจ้าคนนายคนพ้นจากชีวิตชาวนา สังคมไทยเองก็อาจกำลังลืมนึกถึงความเข้าใจที่ว่าชาวนาคือมิตรสหายที่ทำหน้าที่ผลิตอาหาร (ชาวนโยบายการแก้ปัญหาอย่างยั่งยืน, ๒๕๕๒)

ผู้วิจัยเล็งเห็นถึงความสำคัญของอาชีพชาวนา เพราะหากแนวโน้มของอาชีพการทำนาดลดลงแล้ว จะทำให้ประเทศไทยประสบกับปัญหาความมั่นคงด้านอาหาร ทั้งนี้เพราะประชากรในประเทศยังคงต้องบริโภคข้าวเป็นอาหารหลัก หากไม่มีอาชีพนี้ หรือมีผลผลิตอาจจะต้องนำเข้าข้าวมาจากประเทศอื่น ซึ่งหากเป็นเช่นนี้ราคาข้าวจะเพิ่มขึ้นและส่งผลกระทบต่อดำรงชีวิต เพราะรายจ่ายในครัวเรือนย่อมเพิ่มขึ้นตามไปด้วย ราคาข้าวเป็นความหวังเดียวของเกษตรกรที่จะมีรายได้และมีคุณภาพชีวิตที่ดี เพราะวิถีการผลิตเพื่อขายได้ส่งผลให้การพึ่งตนเองลดลง

การเกษตรเชิงพาณิชย์ส่งเสริมการใช้สารเคมีจำนวนมากในการผลิตซึ่งได้ทำลายความอุดมสมบูรณ์ของอาหารตามธรรมชาติ และเพิ่มต้นทุนการทำงานของเกษตรกร อีกประการหนึ่งชาวนาเป็นผู้ผลิตข้าว แต่กลไกการตลาดเป็นของพ่อค้าคนกลาง ซึ่งซับซ้อนมากขึ้นจากพ่อค้าในประเทศเพิ่มพ่อค้าต่างประเทศในระบบตลาดโลกเข้ามา ท่ามกลางกระแสเศรษฐกิจปัจจุบัน ปัญหาอุปสรรคสำคัญที่ปรากฏมาตลอดคือปัญหาราคาข้าวตกต่ำ ได้ (ข่าวนโยบายการแก้ปัญหาอย่างยั่งยืน, ๒๕๕๒) จากการวิจัยพบว่ามีปัจจัยที่สำคัญมากมายที่ทำให้อาชีพนี้มีการเปลี่ยนแปลงในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ซึ่งส่งผลต่อการทำอาชีพการทำนา ไม่ว่าจะเป็นนโยบายของภาครัฐที่สนับสนุนให้เร่งรัดพัฒนาศักยภาพของชาวนา สนับสนุนการให้ความรู้แก่ชาวนา ให้การช่วยเหลือชาวนาให้มีหลักประกันการทำนาให้กับชาวนา ให้ชาวนาเกิดความมั่นใจว่าการทำนาก่อให้เกิดรายได้ที่มั่นคง ลดภาระหนี้สิน โดยการช่วยเหลือนั้นต้องเป็นแนวทางให้ชาวนาสามารถพึ่งตนเองได้ซึ่งจะทำให้อาชีพทำนาเป็นอาชีพที่มั่นคงและให้ลูกหลานชาวนา สามารถเลือกอาชีพทำนาเป็นอาชีพหลักในอนาคต

การวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของอาชีพชาวนา กรณีศึกษา: ชาวนาบ้านพงษ์ศรี หมู่ที่ ๖ ตำบลคลองขนาк อำเภอบางขัน จังหวัดน่าน ผู้วิจัยมีเจตนาในการวิจัยดังนี้

๑. กระบวนการผลิตข้าวตั้งแต่เริ่มต้นการเพาะปลูก จนกระทั่งการนำไปจำหน่าย
๒. ปัจจัยในการประกอบอาชีพการทำนาข้าว (ทุน, แรงงาน, ทรัพยากร, การจัดการ)
๓. รายได้ รายจ่าย การออม และภาวะหนี้สินของผู้ประกอบอาชีพทำนาข้าว
๔. กระบวนการขัดเกลาและปัจจัยที่ทำให้เข้าสู่อาชีพการทำนาข้าว
๕. ประวัติชีวิตผู้ให้ข่าวสำคัญเกี่ยวกับการประกอบอาชีพการทำนาข้าวตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันและชีวิตในอนาคต
๖. อุปสรรคและแนวทางแก้ไขของการประกอบอาชีพการทำนาข้าว
๗. การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในสังคมไทยและการเปลี่ยนแปลงในหมู่บ้านด้านต่างๆที่มีต่อผู้ประกอบอาชีพการทำนาข้าว

๒. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อศึกษาถึงกระบวนการผลิตข้าวตั้งแต่เริ่มต้นการเพาะปลูก จนกระทั่งการนำไปจำหน่าย
๒. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยในการประกอบอาชีพการทำนาข้าว (ทุน, แรงงาน, ทรัพยากร, การจัดการ)
๓. เพื่อศึกษาระบบเศรษฐกิจ ได้แก่รายได้ รายจ่าย การออม และภาวะหนี้สินของผู้ประกอบอาชีพทำนาข้าวของชาวบ้าน
๔. เพื่อศึกษากระบวนการขัดเกลาและปัจจัยที่ทำให้เข้าสู่อาชีพการทำนาข้าวของชาวบ้าน
๕. เพื่อศึกษาถึงประวัติชีวิตผู้ให้ข่าวสำคัญเกี่ยวกับการประกอบอาชีพการทำนาข้าวตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันและชีวิตในอนาคต
๖. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและแนวทางแก้ไขของการประกอบอาชีพการทำนาข้าว
๗. เพื่อศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในสังคมไทยและการเปลี่ยนแปลงในหมู่บ้านด้านต่างๆ ที่มีต่อผู้ประกอบอาชีพการทำนาข้าว

๓. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาสภาพการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของอาชีพชาวนา กรณีศึกษา: ชาวนาบ้านพงษ์ศรี หมู่ที่ ๖ ตำบลคลองขนาก อำเภวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง ได้เลือกใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ในการศึกษาครั้งนี้ เพื่อศึกษาสภาพการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจการทำนาข้าว กระบวนการผลิตข้าว รายได้ รายจ่ายและปัญหา อุปสรรค ตลอดจนข้อเสนอแนะสำหรับระบบเศรษฐกิจการทำนาข้าวเพื่อให้ชาวนาสามารถดำเนินชีวิตอยู่ได้ ซึ่งในงานวิจัยนี้ได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

๓.๑ แนวคิดในการศึกษาเบื้องต้น

๓.๒ วิธีการศึกษา

๓.๓ ผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญสำหรับการศึกษา (Key-informant)

๓.๔ เครื่องมือในการศึกษา

๓.๕ ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๖ การตรวจสอบข้อมูล

๓.๗ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๘ ระยะเวลาการศึกษา

๓.๙ Unit of analysis (หน่วยวิเคราะห์)

๓.๑๐ เทคนิควิจัยการลงนามวิจัย

๓.๑๑ นิยามศัพท์

๓.๑ แนวคิดในการศึกษาเบื้องต้น

เงื่อนไขของการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจการทำนาข้าว ชาวนาต้องมีพื้นฐานหรือปัจจัยที่เข้ามาสู่อาชีพชาวนา และกระบวนการผลิตข้าว เทคนิควิธีการ เพื่อให้ชาวนาสามารถดำรงชีพอยู่ได้ โดยทำการศึกษาจาก ความรู้และ นวัตกรรม การศึกษา เศรษฐกิจพอเพียง/ทฤษฎีใหม่ สุขภาพ เศรษฐกิจ รายได้ หนี้สิน เงินทุน ราคาข้าว ราคาที่ดิน การย้ายถิ่น ค่านิยม วัตถุนิยม การศึกษา ปัจจัยทางธรรมชาติ แหล่งน้ำ ที่ดิน ภัยทางธรรมชาติ นโยบายของรัฐบาล การดูแลและการประกันราคาพืชผลทางการเกษตร

๓.๒ วิธีการศึกษา

แหล่งข้อมูลที่ทำการศึกษาแบ่งเป็น ๒ ส่วน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าเบื้องต้นจากการศึกษาจาก เอกสาร (Documentary Study) ในประเด็นของ แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับการทำนาจากสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ

๒. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการเข้าไปเก็บในพื้นที่การศึกษา โดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ ข้อมูล นอกจากนั้นยังทำการสังเกต และสนทนากลุ่มกับชาวนาในเขตพื้นที่ ดังจะได้กล่าวในรายละเอียดของวิธีการ เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

๓.๓ ผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญสำหรับการศึกษา (Key-informant)

ผู้ศึกษาได้เลือกพื้นที่ในการศึกษา โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบยึดจุดมุ่งหมายของการศึกษาเป็นหลัก ซึ่งเป็นการเลือกแบบไม่มีโครงสร้างที่เคร่งครัด มีขั้นตอนและวิธีการดำเนินการที่ไม่ซับซ้อน เพื่อให้ได้ตัวอย่างที่เหมาะสมกับแนวคิด จุดมุ่งหมาย และวัตถุประสงค์ในการศึกษา ผู้ศึกษาจึงใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะเหมือนกัน ซึ่งเลือกเฉพาะรายที่มีลักษณะสำคัญบางประการร่วมกัน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อทำการศึกษาประชากรกลุ่มนั้นอย่างลงลึก คือ ชาวบ้านบ้านพงษ์ศรี หมู่ที่ ๖ ตำบลคลองขนาก อำเภอบางขัน จังหวัดอ่างทอง ผู้ให้ข้อมูลหลักคนสำคัญรวมทั้งสิ้น ๗ คน ประกอบด้วยชาวบ้านในบ้านพงษ์ศรี และผู้ให้ข้อมูลรองจำนวน ๕ คน เป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน เจ้าของกิจการโรงสีข้าว และครู

๓.๔ เครื่องมือในการศึกษา

๑) สัมภาษณ์ (Interview) การศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเป็นวิธีการหลักในการรวบรวมข้อมูลโดยมีแนวประเด็นคำถามที่ได้เตรียมไว้แล้วเป็นเครื่องมือที่ใช้สำหรับแนวประเด็นคำถามสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อให้ได้ข้อมูลในรายละเอียดกับผู้ให้ข้อมูล โดยผู้ให้ข้อมูลหลัก จะต้องเป็นชาวบ้านบ้านพงษ์ศรี หมู่ที่ ๖ ตำบลคลองขนาก อำเภอบางขัน จังหวัดอ่างทอง ที่ทำนามาแล้วไม่น้อยกว่า ๓๐ ปี ซึ่งบรรพบุรุษประกอบอาชีพทำนา ส่วนผู้ให้ข้อมูลรองจะเป็นผู้เกี่ยวข้องที่มีปัจจัยส่งผลกระทบต่อชาวบ้านได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน เจ้าของกิจการโรงสีข้าว และครู ประเด็นคำถามได้กำหนดตามขอบเขตเนื้อหาการศึกษาในประเด็นต่างๆ ตั้งแต่ ประวัติชีวิต ชีวิตประจำวัน ครอบครัวยุคและเครือญาติ ทักษะทางด้านต่างๆ และแนวโน้มในอนาคตของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการประกอบอาชีพการทำนาข้าว กระบวนการผลิตข้าว ตั้งแต่เริ่มต้นการเพาะปลูกจนกระทั่งการนำไปจำหน่าย ปัจจัยในการประกอบอาชีพการทำนาข้าว (ทุน, แรงงาน, ทรัพยากร, การจัดการ) ระบบเศรษฐกิจของชาวบ้าน ได้แก่ รายได้ รายจ่าย การออม และภาวะหนี้สินของผู้ประกอบอาชีพทำนาข้าว กระบวนการขัดเกลาและปัจจัยที่ทำให้เข้าสู่อาชีพการทำนาข้าวของชาวบ้าน ปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไขของการประกอบอาชีพการทำนาข้าว รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในสังคมไทยที่มีต่อผู้ประกอบอาชีพการทำนาข้าว การสัมภาษณ์มีลักษณะการพูดคุยอย่างเป็นธรรมชาติตามความเหมาะสมและเป็นกันเอง ตามความเหมาะสมกับเวลาและโอกาส โดยให้ผู้ตอบเล่าเรื่องต่างๆ ของตนเองตามประเด็นคำถามอย่างยืดหยุ่น ประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์จะครอบคลุมเนื้อหาเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ข้อที่ ๑-๗

๒) การสังเกต (Observation) ได้ใช้การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant Observation) ในบริบทโดยรวมของชาวบ้านในเขตพื้นที่ โดยผู้ศึกษาจะทำการสังเกตสภาพทั่วไปของชาวบ้านในฐานะลูกหลานของชาวบ้าน ลักษณะความเป็นอยู่ เครื่องมืออุปกรณ์ที่ใช้ในการทำนาสภาพจิตใจของผู้ให้ข้อมูล ลูกหลานของผู้ให้ข้อมูลเป็นอย่างไร เป็นต้น ซึ่งจะรวบรวมข้อมูลโดยการจดบันทึกตามประเด็นที่กำหนดไว้และถ่ายภาพ

๓) การสนทนากลุ่ม (Focus Group discussion) การศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้เข้าร่วมสนทนากลุ่มโดยเป็นผู้ดำเนินการสัมภาษณ์ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาข้อที่ ๑-๗ พร้อมทั้งผู้สนทนากลุ่มได้แสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์เพื่อนำไปสู่การศึกษาต่อไป

๓.๕ ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษานี้ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งจากเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองในภาคสนาม โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

๑) สร้างความสัมพันธ์และปรับตัวให้เข้ากับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องและผู้นำชุมชน ผู้ศึกษาได้เข้าแนะนำตัวกับเจ้าหน้าที่ของรัฐและผู้นำชุมชน เพื่อทำความรู้จักและอธิบายถึงวัตถุประสงค์ของการเข้ามาในพื้นที่ ตลอดจนการขอความร่วมมือในการศึกษาวิจัย จากนั้นได้หาโอกาสเข้าพบปะพูดคุยกับชาวบ้านที่มีอาชีพทำนา ได้แก่ ชาวนาในเขตพื้นที่ของบ้านขาว เพื่อสร้างความคุ้นเคย และสังเกตวิถีชีวิตชาวบ้านเกี่ยวกับการทำนา

๒) การเก็บข้อมูลรายละเอียดแบบเจาะลึก เมื่อผ่านช่วงการสร้างสัมพันธ์และปรับตัวได้ระดับหนึ่งแล้ว ผู้ศึกษาได้เริ่มเก็บข้อมูลส่วนรายละเอียดในแต่ละประเด็น โดยเข้าพบปะพูดคุยกับกลุ่มเป้าหมาย ตามเงื่อนไขสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

๓) การหาข้อมูลเพิ่มเติม เมื่อผู้ศึกษาได้รวบรวมวิเคราะห์ความเชื่อมโยงของข้อมูลและสรุปผลแล้ว หากพบว่าขาดรายละเอียดข้อมูลบางส่วน ก็ได้เข้าไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติมตลอดช่วงของการเขียนรายงานการวิจัย

๓.๖ การตรวจสอบข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบคุณภาพของข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง ตรงกัน ครบคลุมและเพียงพอที่จะตอบวัตถุประสงค์แต่ละข้อ โดยใช้วิธีตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation)

๓.๗ การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาวิจัยได้นำข้อมูลที่ไดจากการเก็บข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสารและข้อมูลปฐมภูมิจากการจัดเก็บภาคสนาม ทำการวิเคราะห์ หาข้อสรุป ด้วยการนำข้อมูลมาจัดให้เป็นหมวดหมู่ แยกแยะตามองค์ประกอบต่างๆ หาความหมายและหาความสัมพันธ์เชื่อมโยงในแต่ละประเด็นและความสัมพันธ์กับบริบทที่ศึกษา เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย แล้วนำเสนอในรูปแบบของความเรียงเชิงบรรยาย

๓.๘ ระยะเวลาทำการศึกษาวิจัย

เริ่มทำการศึกษาเมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๐ สิ้นสุดการลงสนามวิจัยเมื่อวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๖๐
สรุปผลการวิจัย ๑ ตุลาคม ๒๕๖๑

๓.๙ Unit of analysis (หน่วยวิเคราะห์)

ทำการศึกษาผู้ประกอบการอาชีพทำนาข้าว บ้านพงษ์ศรี หมู่ที่ ๖ ตำบลคลองขนาก อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง

๓.๑๐ เทคนิควิจัยการลงสนามวิจัย

๓.๑๐.๑ การสำรวจลักษณะทางกายภาพ ของชุมชนที่เข้าทำการศึกษาวิจัย

๓.๑๐.๒ การสำรวจประชากร มีการสำรวจประชากรทั้งจำนวน การนับถือศาสนา การเข้าร่วมกิจกรรมในสังคม ลักษณะนิสัยของคนในสังคม

๓.๑๐.๓ การทำแผนที่ การทำแผนที่ทำให้ทราบเกี่ยวกับลักษณะภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ลักษณะการดำรงชีพ

๓.๑๐.๔ การเรียนภาษาถิ่น เป็นลักษณะที่สำคัญของนักวิจัย ทำให้สื่อสารกับบุคคลในสนามวิจัยได้และสามารถสื่อสารข้อมูลได้ถูกต้อง

๔. ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ ๑. กระบวนการผลิตข้าวตั้งแต่เริ่มต้นการเพาะปลูก จนกระทั่งการนำไปจำหน่ายของชาวบ้าน บ้านพงษ์ศรี หมู่ที่ ๖ ตำบลคลองขนาก อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง การปลูกข้าวนั้นเริ่มจากการเลือกแปลงนาที่จะทำนา แปลงนาจะมี ๒ แบบคือแบบที่มีระบบชลประทานและแบบที่มีคลองธรรมชาติ โดยทั้งสองอย่างนี้จะสามารถทำนาได้ ๒ ครั้ง แต่มีข้อดีข้อเสียต่างกันคือ แปลงนาที่อยู่ในระบบชลประทาน ต้องรอการสูบน้ำจากชลประทานเพียงอย่างเดียว เมื่อสูบน้ำทุกคนต้องการน้ำจึงเกิดการแย่งน้ำ และหากน้ำไม่พอหรืออุปกรณ์สูบน้ำเสียหายก็อาจจะไม่ได้ทำนา ส่วนนาที่อยู่ในบริเวณคลองส่งน้ำธรรมชาติ จะทำนาเมื่อใดก็ได้ จะสามารถกำหนดระยะเวลาทำนาได้ แต่ข้อเสียคือ น้ำท่วม ซึ่งในบางปีน้ำท่วมต้นข้าวเสียหายหมด แต่บางปีเกิดภาวะฝนแล้งก็ไม่มีน้ำเพียงพอให้ต้นข้าวเจริญเติบโตได้

การคัดเลือกเมล็ดพันธุ์ จะจัดซื้อจากศูนย์ส่งเสริมพันธุ์ข้าวของรัฐและเอกชน พันธุ์ข้าวที่นิยมปลูกได้แก่ ข้าวหอมปทุมธานี กข.๔๗ เนื่องจากทนต่อศัตรูพืช เจริญเติบโตได้ดีในสภาพดินของบริเวณตำบลคลองขนาก โดยเกษตรกรอำเภอเป็นผู้วิจัยทดลองปลูกและแนะนำชาวบ้าน

การเตรียมแปลงนา ขั้นตอนการเตรียมแปลงนานั้นเริ่มจากการสูบน้ำเข้านา หรือรอน้ำฝน ไร่ใดไหนตามในการไถนั้น แรงงานจะใช้แรงงานในครัวเรือน เมื่อไถเสร็จแล้วจะแช่น้ำไว้ ประมาณ ๕ - ๗ วันจะคราดครั้งที่ ๑ หลังจากนั้นจะนำมูลสัตว์ มาใส่และจัดเตรียมเมล็ดพันธุ์ข้าวโดยนำไปแช่น้ำโดย ๑ ไร่ใช้เมล็ดพันธุ์ ๒๕ กิโลกรัม แช่น้ำ ๑ คืนแล้วยกขึ้น หลังจากให้ให้น้ำข้าวแช่น้ำตอนเช้าครั้งละประมาณ ๕ นาทีเป็นเวลา ๒ วัน ข้าวจะงอกหน่อ หลังจากนั้นนำรถไถคราดที่นาอีกครั้ง ปล่อน้ำออกและหว่านข้าว

หลังจากหว่านประมาณ ๒ สัปดาห์ให้สูบน้ำเข้านาเพื่อเตรียมในการหว่านปุ๋ยครั้งแรก โดยเมื่อครบ ๓ สัปดาห์หว่านปุ๋ยครั้งที่ ๑ โดยใช้สูตร ๔๖-๐-๐ ไร่ละ ๕ กิโลกรัม หลังจากนั้นก็ดูแปลงนาว่ามีศัตรูข้าวหรือไม่ หากมีต้องกำจัดศัตรูข้าวบางครั้ง หลังจากหว่านปุ๋ยครั้งแรกประมาณ ๑ เดือน จึงหว่านปุ๋ยครั้งที่ ๒ โดยหว่านปุ๋ยสูตร ๑๖-๒๐-๐ ไร่ละ ๑๕ กิโลกรัม และหมั่นดูแปลงนาทั้งระดับน้ำและศัตรูข้าวและทำการฉีดฮอร์โมน ที่หมักสูตรข้าวตั้งท้องนำมาฉีดบำรุงต้นข้าว

เมื่อครบ ๓ เดือนครึ่ง ข้าวจะสุกงอมพร้อมเก็บเกี่ยวก็จะติดต่อพ่อค้ารับซื้อข้าวและเจ้าของรถเกี่ยวนวดข้าวเข้าเก็บเกี่ยว หลังจากนั้นนำไปขายที่โรงสีข้าว ราคาตามราคาท้องตลาด

หลังจากเก็บเกี่ยวแล้วจะกระจายฟางข้าวให้วัวนาเพื่อไถกลบเป็นปุ๋ยบำรุงดิน เตรียมในการปลูกฤดูกาลต่อไป

ตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ ๒. ปัจจัยในการประกอบอาชีพการทำนาข้าว (ทุน, แรงงาน, ทรัพยากร, การจัดการ) ของชาวบ้าน บ้านพงษ์ศรี หมู่ที่ ๖ ตำบลคลองขนาก อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง ปัจจัยในการประกอบอาชีพทำนาข้าว ประกอบด้วย

ทุน เริ่มจากค่าเช่าที่นา ค่ารถไถและอุปกรณ์ทางการเกษตร ค่าเมล็ดพันธุ์ค่าปุ๋ยเคมี ค่ายาปราบศัตรูพืช ค่า น้ำมัน โดยเงินทุนนั้นได้มาจากผลกำไรจากการทำนาในครั้งก่อน ชาวนาในบ้านพงษ์ศรี ส่วนใหญ่ไม่มีทุนในการทำนา เป็นของตนเอง จึงมีความจำเป็นต้องกู้เงินลงทุนจาก ธกส., สหกรณ์, กองทุนหมู่บ้าน เพื่อมาลงทุนทำนา หากไม่มี แหล่งเงินทุนนี้ชาวนาจะไม่สามารถดำรงอาชีพนี้ต่อไปได้ เพราะการทำนาปัจจุบันแตกต่างจากในอดีต เนื่องจาก ค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้น

แรงงาน ใช้แรงงานตัวเอง สามเฒ่าและคนในครอบครัวไม่ได้ว่าจ้างผู้อื่น บางครั้งก็ไปช่วยเพื่อนบ้านบ้าง ทรัพยากร

สภาพดิน ส่วนสำคัญของการทำนาของชาวนายังขึ้นอยู่กับสภาพความเหมาะสมของดินเช่นกัน ซึ่งพื้นที่ส่วนใหญ่ของบ้านพงษ์ศรีมีสภาพพื้นที่เหมาะสมในการทำนา การทำนานั้นส่วนใหญ่เจ้าของที่ดินเป็นผู้ที่มีฐานะดีกว่า ต้องการดินที่ไถให้ชาวนาเช่าเพื่อหาได้รายเสริม เพราะตนไม่สามารถมาทำนาได้ ชาวนาจึงเช่าที่นาจากเจ้าของที่มีนา มาก ๆ ปัจจุบันด้านแหล่งน้ำ เนื่องด้วยบ้านพงษ์ศรีอยู่ในเขตพื้นที่ชลประทานทำให้มีแหล่งน้ำไว้ใช้ในการทำนาโดย มีการปล่อยน้ำจากเขื่อน ชาวนาส่วนใหญ่สามารถทำนาปรังซึ่งสามารถทำนาได้ ๒ ครั้งต่อปี จึงทำให้ได้ผลผลิตใน ปริมาณที่มาก

การจัดการ ในกระบวนการผลิตชาวนานั้นต้องมีการวางแผนหลักและแผนสำรองเช่น กำหนดหวานข้าวเมื่อหวาน ไปแล้วน้ำท่วมต้องหวานใหม่จึงต้องจัดหาเมล็ดพันธุ์ใหม่ การจัดการวางแผนการสูบน้ำ ระยะเวลาเก็บเกี่ยว การ เลือกพันธุ์ข้าวเหมาะกับสถานที่ ช่วงเวลา ปริมาณผลผลิต และระยะเวลาเก็บเกี่ยว

ตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ ๓. ระบบเศรษฐกิจ ได้แก่รายได้ รายจ่าย การออม และภาวะหนี้สินของผู้ประกอบอาชีพทำ นาข้าวของชาวนาบ้าน บ้านพงษ์ศรี หมู่ที่ ๖ ตำบลคลองขนาก อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา

รายได้ ชาวนาจะมีรายได้เมื่อขายข้าวให้กับโรงสีข้าว ปัจจุบันรัฐบาลรับจำนำที่ตันละ ๑๕,๐๐๐ บาท สำหรับ ความชื้น ๑๕ % เฉลี่ยชาวนาบ้านพงษ์ศรีได้ข้าวเปลือกไร่ละ ๖๕๐ กิโลกรัม ความชื้นประมาณ ๒๐ % จะได้ราคา ประมาณตันละ ๑๑,๕๐๐ บาท จึงมีรายได้ประมาณ ๗,๒๑๐ บาท/ไร่

รายจ่าย เริ่มตั้งแต่การเช่าที่นา ปัจจุบันค่าเช่าที่นามีราคาสูงตามราคาที่ดิน ค่าปุ๋ยก็ขึ้นราคา ค่าแรงงาน ค่า อุปกรณ์ ค่าบำรุงอุปกรณ์ เฉลี่ยไร่ละ ๕,๐๐๐ บาท

การออมปัจจุบันชาวนาบ้านมีการตั้งกลุ่มกองทุนหมู่บ้าน โดยชาวนาเป็นสมาชิก ทำการฝากเงินรายเดือน เมื่อ ครบปีจะจ่ายเงินผลกำไรจากการออมเงินดังกล่าว

ภาวะหนี้สิน ชาวนาเป็นหนี้สินกับ ธกส., สหกรณ์, กองทุนหมู่บ้าน โดยส่วนใหญ่เป็นหนี้สินเนื่องจากนำเงินมา ลงทุนในการทำนาข้าว

ตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ ๔. กระบวนการขัดเกลาและปัจจัยที่ทำให้เข้าสู่อาชีพการทำนาข้าวของชาวนาบ้าน บ้านพงษ์ศรี หมู่ที่ ๖ ตำบลคลองขนาก อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา

การทำนาชาวนาส่วนใหญ่มีการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ และเมื่อมีครอบครัวก็จะประกอบอาชีพทำนาต่อ อีกส่วนเป็นการศึกษาที่ไม่ประสบความสำเร็จ จึงตัดสินใจทำนาข้าวเนื่องจากทราบวิธีการและขั้นตอนการทำนาได้อยู่ แล้ว บางส่วนมาจากการย้ายถิ่นฐานตามครอบครัวเมื่อสามเฒ่าหรือภรรยาประกอบอาชีพทำนา ก็ต้องทำนาตามกันไป ด้วย ประกอบกับการทำนานั้นได้มีการพัฒนาจากบรรพบุรุษ กล่าวคือ มีการใช้เครื่องจักรมากขึ้นทำให้การทำนา สบายขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับอาชีพอื่น การทำนาเป็นอาชีพที่แม้จะต้องทนความร้อนและเหน็ดเหนื่อย แต่ก็ยังเป็นเพียง

บางช่วงเวลา แต่มีรายได้เพียงพอต่อการเลี้ยงชีพ คนจึงหันมาประกอบอาชีพทำนาข้าวมากขึ้น ทำให้ชีวิตการทำนามีคุณภาพชีวิตดีขึ้น และข้าวที่ทำได้นั้นมีคุณภาพ และสุขภาพของชาวนาดีขึ้น และสามารถส่งบุตรให้เรียนสูงๆ เพื่อประกอบอาชีพที่ดีได้

ตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ ๕. ประวัติชีวิตผู้ให้ข่าวสำคัญเกี่ยวกับการประกอบอาชีพการทำนาข้าวตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันและชีวิตในอนาคต

ผู้ให้ข่าวส่วนใหญ่ เดิมโตจากครอบครัวที่บิดามารดาประกอบอาชีพทำนา ช่วยบิดามารดาทำนาตั้งแต่เด็ก ทราบเกี่ยวกับขั้นตอนการทำนาข้าวเป็นอย่างดี และเข้าสู่วัยเรียน เมื่อเรียนแล้วหาเงินไม่ได้ หรือไม่ประสบความสำเร็จในการเรียนจึงตัดสินใจเข้าสู่อาชีพการทำนาข้าว เมื่อเห็นว่าการทำนาข้าวมีรายได้ที่ดี งานสบาย มีเครื่องทุ่นแรง จึงยึดอาชีพการทำนาข้าวเป็นอาชีพหลักและเห็นว่าการทำนาเป็นอาชีพที่สำคัญและทำรายได้ที่ดีจึงยึดอาชีพทำนาต่อไปในอนาคต และเชื่อว่ารัฐบาลทุกสมัยจะดูแลชาวนาจึงยึดอาชีพทำนาต่อไปในอนาคต

ตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ ๖. ปัญหา อุปสรรคและแนวทางแก้ไขของการประกอบอาชีพการทำนาข้าว

ปัญหาที่ดิน ที่ดินปัจจุบันราคาค่อนข้างสูง จึงเกิดปัญหาการขาดที่ดินทำนาประกอบกับปัจจุบันมีชาวนากลับมาอยู่ที่บ้านและกลับมาประกอบอาชีพทำนามาก การแก้ไขปัญหาโดยการหาที่ดินที่ยังไม่มีการทำประโยชน์และจัดการบริหารให้เป็นทำนา

ปัญหาคุณภาพดิน ที่ดินบ้านพงษ์ศรี มีการทำนามานานขาดการบำรุง จึงทำให้ผลผลิตข้าวได้น้อย จึงต้องมีการบำรุงดิน

ปัญหาการเตรียมแปลงนา การจัดหาเมล็ดพันธุ์ แนวทางแก้ไข ต้องมีการวางแผนที่ดีในการจัดการผลิตข้าว ต้องศึกษาลม ฟ้า อากาศ ลักษณะเมล็ดพันธุ์ เหมาะสมกับฤดูกาลปลูกหรือไม่ ระยะเวลาที่เหมาะสมในการเพาะปลูก โรคและศัตรูพืช

ปัญหาด้านทรัพยากรน้ำ ในแปลงนาในระบบชลประทานมีปัญหาข้าวขาดน้ำ ทำให้แห้งเหี่ยวและตาย แนวทางแก้ไข ให้มีการจัดสรรน้ำเพื่อทำการเกษตรที่ดี หากน้ำไม่เพียงพอต้องหยุดการทำนาหรือแบ่งโซนการทำนาข้าวแล้วสลับกันไปในฤดูกาลต่อไป

ปัญหาราคาผลผลิตตกต่ำ แนวทางแก้ไข ให้รัฐบาลพยุงราคาข้าวให้เหมาะสมกับต้นทุนการผลิต เช่น ปัจจุบันรัฐบาลพยายามรับจำนำข้าวเปลือก เป็นต้น

ตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ ๗. การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในสังคมไทยและการเปลี่ยนแปลงในหมู่บ้านด้านต่างๆที่มีต่อผู้ประกอบอาชีพการทำนาข้าว บ้านพงษ์ศรี หมู่ที่ ๖ ตำบลคลองขนาк อำเภอบางละมุง จังหวัดอ่างทอง

การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม มีผลกระทบต่อการประกอบอาชีพการทำนาข้าว เนื่องจากหากมีการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม การดำรงชีวิตก็เปลี่ยนไป จากการลงแขกช่วยกันทำนาก็จะเป็นการจ้างกันทำนา จากการแบ่งปันก็จะเป็นการขาย จากการช่วยเหลือกันเมื่อมีงานบุญ งานอุปสมบท หรืองานศพ ก็จะมีการจ้างให้จัดการงานนั้นและเพื่อนบ้านก็จะมาเป็นแขก และหากพื้นที่นาติดกัน มีศัตรูพืชหรือน้ำไหลออกจากนาก็จะไม่ช่วยปิดน้ำนั้น หรือไม่บอกเพื่อนบ้านซึ่งเป็นเจ้าของที่นา ด้านเศรษฐกิจหากมีการเปลี่ยนแปลงทำให้ต้นทุนการผลิตและราคาผลผลิตมีการเปลี่ยนแปลงกระทบต่อชาวนา

สรุป อภิปรายผล

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของชาวนาที่สำคัญ ได้แก่ ปัจจัยด้านที่ดินและแหล่งน้ำ, ปัจจัยด้านวิธีการทำนา, ปัจจัยด้านการเงิน, ปัจจัยด้านนโยบาย และปัจจัยด้านวิถีการดำเนินชีวิต ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้ คือ

๑. ปัจจัยด้านที่ดินและแหล่งน้ำ ที่ดินสำหรับการทำนาในจังหวัดอ่างทองไม่ลดจำนวนลง แต่กลับมีพื้นที่ทำนาเพิ่มขึ้น เพียงแต่เจ้าของที่ดินไม่ใช่ชาวนาทั้งหมด แต่ชาวนาสามารถเช่าที่ดินในการทำนาจากเจ้าของที่ดินที่อยู่ในจังหวัดได้ เพราะส่วนใหญ่ที่เป็นเจ้าของที่ดินก็จะเป็นผู้ที่มีฐานะดี ต้องการดินที่ไว้ให้ชาวนาเช่าเพื่อหารายได้ดีกว่าที่จะลงทุนทำนาซึ่งมีความเสี่ยง จึงมีที่ดินในการทำนาและมีผู้เช่าหมุนเวียนการทำนาในการเช่าที่ดินทำนาต่อไป ส่วนสำคัญของการทำนาของชาวนายังขึ้นอยู่กับสภาพความเหมาะสมของดินเช่นกัน ซึ่งพื้นที่ส่วนใหญ่ของบ้านพงษ์ศรีมีสภาพพื้นที่เหมาะสมในการทำนา จึงทำให้การประกอบอาชีพการทำนาสามารถดำรงอยู่ได้และที่ขาดไม่ได้ คือ ปัจจัยด้านแหล่งน้ำ เนื่องด้วยบ้านพงษ์ศรีอยู่ในเขตพื้นที่ชลประทานทำให้มีแหล่งน้ำไว้ใช้ในการทำนา ชาวนาส่วนใหญ่สามารถทำนาปรังที่สามารถทำนาได้ ๒ ครั้งต่อปี จึงทำให้ได้ผลผลิตในปริมาณที่มากพอสมควร

๒. ปัจจัยด้านวิธีการทำนา เป็นปัจจัยที่ทำให้ชาวนาในปัจจุบันได้รับความสะดวกสบายในการทำนามากขึ้น และมีผลต่อการดำรงอยู่ของชาวนา ซึ่งปัจจัยด้านเครื่องมือเครื่องจักรทางการเกษตร เช่น รถไถนา เครื่องหว่านข้าว เครื่องดำนา เครื่องฉีดยาฆ่าแมลงและรถเกี่ยวข้าว มาแทนการใช้วัว ควาย ที่เสี่ยงไว้อย่างในอดีตทำให้เกิดความสะดวกและรวดเร็วในการทำนาอย่างมาก ด้วยเหตุนี้การทำนาจึงสามารถทำได้ง่ายขึ้น ทำให้ชาวนามีความต้องการในการประกอบอาชีพทำนาเพิ่มขึ้น เพราะมีเครื่องทุ่นแรงในการทำนาได้มากขึ้น

๓. ปัจจัยด้านการเงิน ชาวนาในบ้านพงษ์ศรี ส่วนหนึ่งมีทุนในการทำนาเป็นของตนเอง แต่อีกส่วนหนึ่งกู้เงินเพื่อเป็นเงินสำรองเพื่อความคล่องตัวในทางการเงิน มีบางส่วนที่มีความจำเป็นต้องกู้เงินลงทุนจาก ธกส., สหกรณ์, กองทุนหมู่บ้าน เพื่อมาลงทุนทำนา หากไม่มีแหล่งเงินทุนนี้ชาวนาจะไม่สามารถดำรงอาชีพนี้ต่อไปได้ เพราะการทำนาปัจจุบันแตกต่างจากในอดีต เนื่องจากค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้น ราคาผลผลิตที่ไม่แน่นอน ต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้นจากการใช้ปุ๋ยเคมีและการจ้างแรงงานภาคเกษตร ตลอดจนการพบเจอกับภัยธรรมชาติที่สร้างความเสียหายจนขาดทุน แหล่งเงินทุนจึงมีความสำคัญยิ่ง สำหรับปัจจัยด้านรายได้ หากรายได้ของการทำนาไม่สามารถใช้จ่ายเพียงพอสำหรับการดำรงชีวิตประจำวันของสมาชิกในครอบครัวได้ การดำรงอยู่ของอาชีพชาวนาคงไม่สามารถดำรงอยู่ต่อไปได้

๔. ปัจจัยด้านนโยบายของรัฐบาล การดำรงอยู่ของอาชีพชาวนาจะดำรงอยู่ต่อไปได้ต้องอาศัยนโยบายของแต่ละรัฐบาลที่ออกมาช่วยเหลือชาวนา เช่น นโยบายจำนำข้าวของนายอภิรักษ์ โกษะโยธิน ซึ่งชาวนาส่วนใหญ่เห็นว่าเป็นนโยบายที่ดี ทำให้ชาวนามีรายได้มากขึ้น แต่มีปัญหาเรื่องการจ่ายเงินเพราะได้รับเงินช้า แต่เจ้าของกิจการโรงสี กลับไม่ชอบนโยบายรับจำนำข้าวเพราะทำให้ได้รายได้เฉพาะส่วนของการรับสีข้าวเท่านั้น และที่สำคัญสำหรับชาวนาที่อยู่ห่างไกลนั้นไม่สามารถเข้าร่วมกับนโยบายรับจำนำได้เพราะโรงสีอยู่ห่างไกลเกินไปจึงจำใจต้องขายให้กับพ่อค้าที่มารับซื้อถึงที่ในราคาท้องตลาดซึ่งต่ำกว่าราคาจำนำข้าวครั้งต่อครั้ง

๕. ปัจจัยด้านวิถีการดำเนินชีวิต ชาวนาส่วนใหญ่ต้องการทำนาในปริมาณที่มาก บ่อยครั้งขึ้น และต้องการหาเช่าที่นาเพิ่มขึ้น เนื่องจากราคาผลผลิตที่ดีขึ้น เพราะรัฐบาลมีการเน้นการทำนาในเชิงพาณิชย์มาก มีการสนับสนุนช่วยเหลือชาวนาในด้านราคา การพยุงราคาผลผลิต การช่วยเหลือชดเชยที่นาเสียหายอันเกิดจากภัยธรรมชาติ และ

การสนับสนุนแหล่งเงินทุน การพักชำระหนี้ให้กับชาวนา ปัจจัยด้านคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของชาวนาในปัจจุบันแสดงให้เห็นว่าชาวนามีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นกว่าเดิม มีรายได้พออยู่ พอกิน เหลือเก็บไว้สำหรับการดูแลตนเอง และสมาชิกในครัวเรือนต่อไป จึงทำให้ชาวนาคิดที่จะเลิกทำนาน้อยลง เพราะคิดว่าเป็นอาชีพที่ให้ความมั่นคง และมีรายได้ดีพอสมควร ทำให้ชาวนาสามารถยึดอาชีพการทำนาเพื่อหาเลี้ยงชีพต่อไปด้วยความรู้สึกมั่นคง

๖. ปัญหาทางทรัพยากรของชาวนา คือ ปัญหาเรื่องแหล่งน้ำและภัยทางธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม ฝนแล้ง เพราะไม่มีมีการจัดการบริหารเรื่องแหล่งน้ำที่ดี ที่นาที่อยู่ในเขตชลประทานก็ยังพบปัญหาการขาดแคลนน้ำ สำหรับชาวนาที่อยู่นอกเขตพื้นที่ชลประทาน และปัญหาการจัดการกับน้ำที่มีปริมาณที่มากเกินไปไม่มีสถานที่สำหรับระบายน้ำเมื่อถึงฤดูน้ำหลากน้ำก็ท่วมที่นา การบริหารจัดการน้ำเกิดการแทรกแซงการทำงานจากนักการเมืองท้องถิ่น นอกจากนี้ยังพบปัญหาเกี่ยวกับความไม่แน่นอนในนโยบายของรัฐบาล การพัฒนาเศรษฐกิจ มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตการทำนาของชาวนาค่อนข้างมาก ทั้งวิธีการทำนาจากเดิมที่ใช้แรงงานในครัวเรือน ปัจจุบันใช้เครื่องมือทางการเกษตรที่ทันสมัย และแรงงานภาคเกษตรช่วยทุ่นแรงสำหรับการทำนา ถึงแม้จะสะดวกสบายขึ้นแต่การลงทุนก็สูงขึ้นตามไปด้วย ความเห็นแก่ตัวเพิ่มขึ้นเนื่องจากการแย่งชิงปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องต่อการทำนา ชาวนาไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้ต้องรอการช่วยเหลือจากภาครัฐ จึงควรมีการสนับสนุน การพัฒนาเกษตรกรรมตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อยู่อย่างพอประมาณ ใช้จ่ายอย่างพอประมาณ ปลูกพืชหลากหลายชนิด เรียนรู้วิถีชีวิตแบบดั้งเดิมเพื่อการดำรงอยู่ของอาชีพชาวนาอย่างยั่งยืน

๕. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

๑. ควรมีการศึกษาข้อมูลด้านรายรับ-รายจ่าย และข้อมูลด้านการผลิตข้าวของชาวนาอย่างละเอียดเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลการเข้าสู่อาชีพทำนาข้าวของคนรุ่นหลัง, วิธีการทำนาที่เปลี่ยนไป, การบริหารจัดการในการทำนาที่เปลี่ยนไป เพื่อนำไปวิเคราะห์ระบบเศรษฐกิจของชาวนาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต
๒. ควรมีการศึกษาการเข้าสู่อาชีพทำนา การสืบทอดอาชีพชาวนาจากลูกหลานของชาวนาโดยตรงอย่างละเอียด เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลระบบเศรษฐกิจ และแนวโน้มระบบเศรษฐกิจของชาวนาในอนาคต
๓. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระบบเศรษฐกิจของชาวนาจากหลายพื้นที่ เพื่อที่จะได้ข้อมูลไปวางแผนการพัฒนาอาชีพชาวนาต่อไปได้

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

จากการศึกษา ผู้วิจัยเลือกพื้นที่บ้านพงษ์ศรี หมู่ที่ ๖ ตำบลคลองขนาก อำเภอสวีชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง เพราะมีการทำนาดั้งเดิม ไม่มีการลดพื้นที่การทำนา แต่การทำนาปรับเปลี่ยนเป็นเช่าทำนา เนื่องจากประสบปัญหาขาดทุนในบางช่วงเวลา ทำให้ชาวนากลายเป็นผู้เช่าทำนาบางส่วน ในขณะเดียวกันก็เป็นเจ้าของเองบางส่วน ซึ่งลูกหลานในหันไปทำอาชีพอื่น เนื่องจากอยากให้มีฐานะทางสังคมและการยอมรับที่ดีกว่า แต่เมื่อมีการช่วยเหลือจากภาครัฐทำให้คนรุ่นหลังสนใจกลับมาทำนามากขึ้น จากการวิจัยแบบสัมภาษณ์เชิงลึกพบว่า การทำนาควรให้ชาวนาคงความเป็นเจ้าของที่นาและอยู่ได้ด้วยตนเองอย่างยั่งยืน คือต้องปรับระบบการทำนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ใช้การปลูกพืชสวนผสม เลี้ยงสัตว์ไปด้วย เนื่องจากพื้นที่มีตำบลคลองขนากมีระบบการชลประทาน สภาพการบริหารน้ำจึงค่อนข้างสมบูรณ์ การทำนาและสวนผสม จะทำให้เกิดความสำเร็จในการจัดการ

รายได้และรายจ่ายของชาวบ้านในพื้นที่ ตำบลคลองขนาก ได้เหมาะสมและยั่งยืน ส่วนราชการหรือหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ควรจัดทำศูนย์การเรียนรู้โครงการเศรษฐกิจพอเพียง โดยจัดให้ชาวบ้านบ้านพงษ์ศรี หมู่ที่ ๖ ตำบลคลองขนาก อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง เข้าร่วมโครงการจัดทำแปลงสาธิตตัวอย่างโครงการเศรษฐกิจพอเพียง รูปแบบการแปรรูปผลิตภัณฑ์เกษตร จัดทำแปลงสาธิตเกษตรทฤษฎีใหม่ ปลุกพืชให้หลากหลายมากกว่าการทำนาเพียงอย่างเดียว จัดทำรูปแบบการใช้เกษตรอินทรีย์ให้ชาวบ้านรู้จักพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน ไม่จำเป็นต้องรอคอยความช่วยเหลือจากภาครัฐ ส่งเสริมความรู้ให้กับชาวบ้านให้มีความรู้มากขึ้น เช่น เรื่องเมล็ดพันธุ์ข้าว การใช้วัสดุในท้องถิ่น ต้องเข้าใจวิถีชีวิตของตนเองอยู่กับธรรมชาติให้ได้ ชาวบ้านต้องเรียนรู้เรื่องราคาข้าว ราคาปุ๋ย มาตรฐานปุ๋ย โดยเฉพาะเรื่องปุ๋ยปลอม ยาฆ่าแมลง และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำนา โดยที่ภาครัฐต้องให้การสนับสนุนภาคเกษตรกรรมให้มากขึ้นและจริงจัง ต้องมีการปลูกฝังอาชีพทำนา เน้นการสนับสนุนการผลิตที่ได้ผลผลิตที่สูงขึ้น มีคุณภาพมีมาตรฐาน โดยเน้นทางชีวภาพตามโครงการต่างๆ เพื่อลดต้นทุน โดยการสอนการทำปุ๋ยหมักชีวภาพ สอนการวัดคุณภาพดิน ปรับปรุงคุณภาพดิน เมล็ดพันธุ์ สอนการบริหารเรื่องน้ำ และการสร้างระบบความสมดุลของธรรมชาติ

๖. การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

๖.๑ ให้ชาวบ้านปรับเปลี่ยนรูปแบบวิธีการทำนา จากแบบเดิมเป็นการใช้ระบบเศรษฐกิจพอเพียง เกษตรทฤษฎีใหม่ปลุกพืชให้หลากหลายมากกว่าการทำนาเพียงอย่างเดียว

๖.๒ มีการวางแผนการใช้จ่าย โดยมีการจัดทำบัญชีครัวเรือน รายรับ-รายจ่าย

๖.๓ มีการวางแผนพัฒนาผลิตพันธุ์ข้าว การศึกษาฝนฟ้า อากาศ พร้อมทั้งชนิดพันธุ์ข้าว ที่เหมาะสมกับสภาพดินและภูมิอากาศ

๖.๔ เรียนรู้การใช้เกษตรอินทรีย์เพื่อลดการใช้ปุ๋ยเคมีและยาปราบศัตรูพืช

๖. กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี)

งานวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของอาชีพชาวนา กรณีศึกษา: ชาวนาบ้านพงษ์ศรี หมู่ที่ ๖ ตำบลคลองขนาก อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง สำเร็จลุล่วงได้เนื่องมาจากผู้วิจัยได้รับความช่วยเหลือในการให้ข้อมูล คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ ความคิดเห็นและกำลังใจจากบุคคลหลายท่านโดยเฉพาะอย่างยิ่ง กำนันสืบศักดิ์ สว่างโรจน์ กำนันตำบลคลองขนาก และชาวนาบ้านพงษ์ศรีทุกท่าน ที่ให้การช่วยเหลืออำนวยความสะดวกในการตอบแบบสอบถามของผู้วิจัยซึ่งทำให้การศึกษาครั้งนี้มีความสมบูรณ์และรวดเร็วมากขึ้น

๗. บรรณานุกรม

กฤษฎา นาโสก. (๒๕๕๒). *วิถีชาวนาอีสานตอนล่าง : ศึกษากรณีชุมชนชาวนาบ้านตาแย ตำบลม่วงสามสิบ อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

กฤษณา งามกมล. (๒๕๕๒). *ภาวะสุขภาพและพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของเกษตรกรชาวนา*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

กัลยา เนตวงษ์. (๒๕๕๙). **การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและสังคมในกระแสนิยม : ศึกษากรณีชุมชนตลาด**

สามชุก ๑๐๐ ปี อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

กาชัย ลายสมิต. (๒๕๓๓). **เศรษฐกิจไทยในระบบทุนนิยมโลก.** กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ข่าวนโยบายการแก้ปัญหาอย่างยั่งยืน. (๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๒). สืบค้น ๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๐ จาก

<http://aanesan.wordpress.com>.

งามพิศ สัตย์สงวน. (๒๕๕๑). **การวิจัยเชิงคุณภาพทางมานุษยวิทยา** (พิมพ์ครั้งที่ ๖) . กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชาติ พานเหล็ก. (๒๕๕๑). **ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกพันธุ์ข้าวเพื่อใช้ในการปลูกของเกษตรกรในจังหวัดแพร่.** ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ชุมพลภัทร์ คงจนารูอนันต์. (๒๕๕๑). **การดำเนินชีวิตและคุณภาพชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง**

ของเกษตรกรในหมู่บ้านหนองมะจับ ตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ณรงค์ คงมาก, วิฑูรย์ ปัญญากุล, จิรวุฒิ เสนาคา, ไชยา เฟื่องอุ่น และวิฑูรย์ เลี่ยนจำรูญ. (๒๕๓๕). **เกษตรกรรมทางเลือก : หนทางรอดของสังคมไทย.** กรุงเทพมหานคร : เครือข่ายเกษตรกรรม.

เดโช ไชยทัพ. (๒๕๓๙). **การปรับตัวของชาวนาเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจสมัยใหม่ ศึกษากรณี : การประกอบอาชีพนอกไร่ไ่นกับการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ทางสังคม ในหมู่บ้านแห่งหนึ่งจังหวัดเชียงใหม่.**

วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (๒๕๖๑). **ข้อมูลพื้นฐานเศรษฐกิจการเกษตรปี ๒๕๖๐.นนทบุรี:** ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

ประวัติผู้วิจัย

๑. ประวัติส่วนตัว

ชื่อ-นามสกุล นางสาวเพ็ญจิต ตันติจรัสโรตม
ตำแหน่งปัจจุบัน ประธานสภาคณาจารย์และข้าราชการ
วัน เดือน ปี เกิด ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๒
ที่อยู่ปัจจุบัน มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ตำบลรัชฎา
อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต ๘๓๐๐๐
เบอร์โทรศัพท์
เบอร์โทรสาร
เบอร์โทรศัพท์มือถือ ๐๘๒-๔๒๑-๐-๒๒๒

๒. ประวัติการศึกษา

ปี พ.ศ.ที่จบ	วุฒิการศึกษา	สาขาวิชา	สถาบันที่จบ
๒๕๕๒	ปริญญาโท	กฎหมายเพื่อการพัฒนา	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
๒๕๕๔	นิติศาสตรมหาบัณฑิต	-	มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
๒๕๕๗	ปริญญาตรี	-	สภานายความ

๓. ประวัติการทำงาน

ช่วงปี พ.ศ.	ตำแหน่ง	หน่วยงาน
๑๘/๑๐/๒๕๕๓ - ปัจจุบัน	อาจารย์	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
๑๕/๑๐/๒๕๕๖ - ๒๕/๓/๒๕๕๙	ผู้ช่วยรองอธิการบดีฝ่ายพัฒนาศักยภาพนักศึกษา	กองพัฒนานักศึกษา
๑๘/๔/๒๕๖๐ - ปัจจุบัน	ประธานสภาคณาจารย์และข้าราชการ	

๔. ผลงานด้านการวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ

งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว

ปัญหากฎหมายภาษีท้องถิ่นที่จัดเก็บในจังหวัดภูเก็ต

ปัญหากฎหมายแรงงานไทยต่อประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ความรับผิดชอบของนายจ้างผู้แทนนิติบุคคล

งานวิจัยที่กำลังดำเนินการ

การใช้ดุลพินิจและความเหมาะสมในการรับฟังพยานหลักฐาน

ประวัติผู้วิจัย

๑. ประวัติส่วนตัว

ชื่อ-นามสกุล

ปิยวรรณ ขาวพุ่ม

ตำแหน่งปัจจุบัน

อาจารย์ประจำสาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์

วัน เดือน ปี เกิด

๙ ธันวาคม ๒๕๒๙

ที่อยู่ปัจจุบัน

มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ตำบลรัชฎา อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต
๘๓๐๐๐

เบอร์โทรศัพท์

-

เบอร์โทรสาร

-

เบอร์โทรศัพท์มือถือ

๐๘๙-๕๙๕-๙๕๑๘

๒. ประวัติการศึกษา

ปี พ.ศ.ที่จบ	วุฒิการศึกษา	สาขาวิชา	สถาบันที่จบ
๒๕๕๑	ศิลปศาสตรบัณฑิต	บรรณารักษศาสตร์และ สารสนเทศศาสตร์	มหาวิทยาลัยทักษิณ เกียรตินิยมอันดับ ๒
๒๕๕๗	ศิลปศาสตรมหา บัณฑิต	บรรณารักษศาสตร์และ สารสนเทศศาสตร์	มหาวิทยาลัยรามคำแหง

๓. ประวัติการทำงาน

ช่วงปี พ.ศ.	ตำแหน่ง	หน่วยงาน
๒๕๕๒-๒๕๕๙	บรรณารักษ์ดูแล ระบบห้องสมุด อัตโนมัติ VTLS	บริษัท บุ๊คโปรโมชัน แอนด์ เซอร์วิส จำกัด

๔. ผลงานด้านการวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ

งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว

ความพึงพอใจของนักศึกษาระดับปริญญาตรีต่องานบริการสารสนเทศเพื่อการค้นคว้าและวิจัย หอสมุดมหาวิทยาลัย
ราชภัฏภูเก็ต

งานวิจัยที่กำลังดำเนินการ

ความคาดหวังของผู้ใช้ต่อห้องสมุดศาลจังหวัดภูเก็ต